

v evropské politice (29.4. – 5. 5. 2019)

Událost týdne:

5. května proběhlo druhé kolo prezidentských voleb v Severní Makedonii, v němž se proti sobě postavili prozápadní zástupce vládní koalice a sociální demokrat Stevo Pendarovski a kandidátka hlavní opoziční strany VMRO-DPMNE Gordana Siljanovská Davková. Ve volbách zvítězil Stevo Pendarovski, který získal téměř 52 % hlasů voličů, a stal se tak novým prezidentem země. Ostře sledovaná byla volební účast, neboť k platnosti výsledku voleb bylo zapotřebí, aby k volebním urnám dorazilo minimálně 40 % oprávněných voličů. Půl hodiny před uzavřením volebních místností ale úřady informovaly, že odhlasovalo 44,5 % právoplatných voličů.

29. dubna zahájilo v ruské Rostovské oblasti činnost první centrum, které v rámci zjednodušeného řízení uděluje ruské pasy lidem ze sousedního ukrajinského separatistického regionu. Ukrajina označila tento krok za agresi. Ve stejný den uvedl ruský prezident Vladimir Putin, že považuje Rusy a Ukrajince navzdory kulturním, jazykovým a historickým odlišnostem za jeden národ. Mohli by proto dle něj profitovat ze společného občanství.

1. května odsoudil londýnský soud zakladatele serveru WikiLeaks Julianna Assange k 50 týdnům odnětí svobody za porušení podmínek kauce v roce 2012. Londýnský soud tehdy Assange propustil z vazby během řízení o vydání do Švédska, kde měl čelit obvinění ze znásilnění. Assange se však po propuštění na svobodu uchýlil na ekvádorskou ambasádu v Londýně, která mu poskytovala azyl až do letošního dubna. Assangeovo vydání nyní žádají i USA, které jej viní z průniku do počítačů amerického ministerstva obrany. Soudce londýnského soudu Michael Snow na úvod procesu o extradici avizoval, že soud bude žádost projednávat „mnoho měsíců“.

1. května odvolala britská premiérka Theresa Mayová z funkce ministra obrany Gavina Williamsona. Mayová Williamsona viní z úniku informací z jednání Národní bezpečnostní rady o možné účasti čínské společnosti Huawei na budování mobilních sítí páté generace (5G). Ten však vyzrazení obsahu schůzky médiím popírá. Po svém odvolání opakovaně vyzýval k zahájení policejního vyšetřování, které by prokázalo, kdo skutečně předal informaci novinářům. Podle britské policie však únik informace nebyl porušením zákona a vyšetřování by tak nebylo na místě.

2. května proběhly ve většině Anglie a celém Severním Irsku místní volby, v nichž Britové rozhodovali o složení místních rad. Ve volbách, jejichž výsledky podle pozorovatelů odrážejí náladu voličů v době brexitové krize, propadly obě největší strany – konzervativci i labouristé. Vládní konzervativci ztratili kontrolu nad zastupitelstvy ve 44 volebních obvodech. Labouristé, kteří nedokázali z neúspěchu konzervativců vytěžit, pak přijdou o několik desítek zastupitelských křesel. Největší přírůstky v počtu místních zastupitelů zaznamenaly Liberálně demokratická strana a Zelení, tedy strany, které požadují nové referendum o brexitu.

3. května informoval server iROZHLAS.cz, že Německem v poslední dnech hýbe debata o zavedení daně z oxidu uhličitého, kterou prosazuje ministryně životního prostředí Svenja Schulzeová (SPD) s cílem snížit produkci tohoto skleníkového plynu. Němečtí politici jsou v názoru na zavedení daně nejednotní. Kancléřka Angela Merkelová (CDU) vidí návrh spíše skepticky, zcela jej pak odmítá bavorská CSU. Plán má podporu opozičních Zelených a Levice.

4. května se uskutečnila již 25. protestní sobota, v jejímž rámci vyšli do ulic po celé Francii příznivci hnutí tzv. žlutých vest. Demonstrace se dle francouzských úřadů zúčastnilo necelých 19 tisíc lidí. Podle organizátorů akce bylo demonstrantů dvakrát tolik, i tak se ale v porovnání s čísly z předchozích týdnů potvrdila klesající tendence. Většina shromáždění proběhla v klidu.

Telegraficky

- Dne 30. dubna rozhodlo vedení britských opozičních labouristů, že strana nezahrne do svého programu před eurovolbami požadavek na vypsání druhého referenda o brexitu.
- Dne 1. května se při příležitosti Svátku práce zúčastnily stovky tisíc lidí po celém světě prvomájových setkání, jež se na mnoha místech nesla ve znamení protivládních protestů. V Evropě byla nejvyhrocenější situace nejspíše ve Francii, kde se policie střetla s maskovanými radikály a zadržela přes 380 osob.

